Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

In hoc corpore continentur tripartite historie ex Socrate Sozomeno et Theodorico in vnu[m] collecte et nuper de greco in latinu[m] translate libri numero duodecim ... Cassiodori senatoris iam ...

Cassiodorus, Flavius Magnus Aurelius

Augustensis, [ca. 5.II.]1472

Incipit liber undecimus

urn:nbn:de:bsz:31-323790

Visual Library

quatuordecim vix annis triginta et vno.

Explicit liber decim⁹. Incipiũt capitula libri vndecimi.

QVia theodoſij iunioris imperiũ prefectus regebat antemius
De attico epiſcopo eiuſqꝫ moribꝫ. Ca. ij.
De theodoſio epõ ſinnade et quẽadmodum illic macedoniani e con
uerſi ſunt. Ca. iij.
Quõ iudeus paralitic⁹ ꝑ baptiſma ſit curatus. iiij.
De ſabbatio hereſiarcha eiuſqꝫ ſequacibꝫ. v.
De morte theodotici arrianorum epiſcopi. et ordinatione que ſub eo
ſint geſta. Ca. vi.
De ordinatione cirilli alexandrini pontificis. vij.
Quõ apud perſas per mathurã epm ſit xpianitas dilatata. viij.
Quẽadmodũ italiã vaſtaret alaricus. Ca. ix.
De celeſtino romano pontifice et quomodo nouatianos fuerit inſe-
cutus et de ſabbatio. Ca. x.
De ſeditione et necibus xpianoꝝ que per iudeos alexandriã proue-
nerunt. Capitlm xi.
De ypatia philoſopha. quõ in alexãdria fuerit interẽpta. xij.
Quõ iudei preſũptionis ſue penas exſoluerẽt. xiij.
De iudeo qui dũ ſepe baptizaret̃. aq̃ fontis abſceſſit. xiiij.
Quõ ſtigerdus rex perſarum. xpianos fuerit perſecutus et a roma-
nis euictus. Ca. xv.
Quõ acatius epus amide captiuoꝝ perſarum redemit a romanis
militibus venditis vaſis ecleſie et paſtos ſumptibus ad propria de-
ſtinauit. Ca. xvi.
De eudoxia vxore theodoſij et de laudibꝫ ipſius theodoſij. xvij.
Quõ iohannes tirannus in occidẽte fuerit ſupatus. xviij.

Expliciũt capitula. Incipit liber vndecim⁹.

IGitur archadio imperatore defuncto. honorius quidẽ eius frater re-
gebat heſperiã. Orientales autẽ ꝓuincie ſub ditiõe manebãt theodo-
ſij iunioris cũ eſſet annoꝝ octo. anthemio prefecto omnia diſponẽte
Erat enim iſte nepos philippi qui paululum epiſcopum ſub con-
ſtãcio ab eccleſia expulerat. et macedoniũ introduxerat. Is eni muro

maximo vrbe conſtantinopolim circūdedit, Qui vir ſapientiſſimꝰ
inter illius temporis homines et putabatur et erat· et nichil incon:
ſulte faciebat · ſed cum multorum conſilio que erant agenda tracta:
bat et maxime ſophiſte troilo ſe credebat. Ca·ij·

IMperatore igitur octo annos agente ⁊ tercium annum atticus ha:
bebat in epiſcopatu ⁊ vir clarus ⁊ eruditus venerabilis atqꝫ prudēs
Vnde etiam eccleſias ſub eo magnum ſūmere contigit incrementū
Non enim ſolum proprie fidei perſonis munificus erat ⁊ ſed etiam
hereticis miraculum ſue ſapientie demonſtrabat· quos fatigare qui:
dem nolebat, Cum vero eos terrere temptaſſet denuo manſuetudīeꝫ
oſtendebat·et inter hec non negligebat eloquium, Laborabat enim
circa veterum lectiones·noctibus eis incumbens. Quapropter non
eum mouebant philoſophice aut ſophiſtice lectiones. Erat enim
cū confabulantibus gratus et cum triſtibus meſtus · et abſolute ſe:
cundum apoſtolum omnibus omnia factus eſt, Primo quidem cū
preſbiter eſſet libros faciebat · et meditatos coram eccleſia recitabat,
Poſtea vero etiam fiduciam cum labore ſortitus·ſub oculis doctrinā
laudabilem proferebat. Non tamen tales erant eius ſermones· ut
etiam ab auditoribus ſcripture traderentur. Que vero eius tempo:
ribus memoranda ꝯuenerint enarrabo. Ca·iij·

IN ſinnada pacatiane frigie ciuitate·theodoſius quidam erat ep̄us
⁊ macedonianos cum illic plures eſſent inſequebatur. Et non ſo:
lum eos a ciuitate ſꝫ etiam ab agris nimia crudelitate pellebat, Dū
orthodoxorum eccleſia perſecutiones inferre non ſoleat ſed ſuſtinere
contra quos vniuerſos tam clericos q̄m iudices prouinciales ar:
mabat·et precipue agapitum eorum turbabat epiſcopum Cūqꝫ
iudices prouincie ad inferanda tormenta ſibi ſufficere non putaret
conſtantinopolim eſt profectus· ut prefectorum ſolacia mereretur ·
ibiqꝫ poſito theodoſio propter huiuſmodi cauſa · agappitus macedo
niorum epiſcopus ad meliorem ſe contulit partem. Habitoqꝫ tra:
ctatu cum omni clero et euocans omnem populum ſibimet ſubiacē:
tem· ſuaſit eis ut conſubſtantialitatis ſuſciperent fidem. Hoc facto·
repente cum maxima multitudine · magis cum omni ut ita dixerī
ciuitate· ad orthodoxorū eccleſiam venit, Et oratione facta· ſedem in
qua theodoſius preſidere ſolebat obtinuit. Tunc veniens populus

et decetero fidem conſubſtantialitatis docens·eccleſiam tenuit ſinna
denſem, Dis ita geſtis non poſt multum temporis theodoſius cũ
prefectianorum venit auxilio·et nichil ſciens ho:um fuerant que ge
ſta ad eccleſiam properauit. Ex qua ab omnibus expulſus rurſus
conſtantinopolim remeauit ; et apud epiſcopum atticũ que fuerãt
geſta contra eũ expoſuit · quẽadmodum irrationabiliter epiſcopa:
tu fuiſſet expulſus, Atticus autem cognoſcens vtilem cauſam eccle:
ſie proueniſſe·theodoſium quidem verbo conſolatus eſt ut patienter
ferret·preponens autem cauſis perſonalibus generalem vtilitatem
ſcripſit agapito ut teneret epiſcopatũ·nichilqꝫ de inimicicijs theodo:
ſij cogitaret. Ca·iiij·

Hoc igitur vnũ eſt rerũ vtiliũ·que attici tẽporibus in eccleſia
prouenerunt. Sed neqꝫ miraculorum aut ſanitatũ his defuit
cauſa temporibus, Quidã nanqꝫ iudeus cũ paralitticus eſſet·pluri
mis annis in lecto iacebat Cunqꝫ omnis medicina fuiſſet exhibita
et cunctorum iudeorũ nichil proficeret oratio·nouiſſime ad baptiſ:
matis xpiani gratiã confugijt·huic ſoli veritatis medicamini ſe cõ
mittens. Hoc velociter epiſcopo attico nunciatur·quẽ catecuminũ
factũ et ſpem xpi ꝓmittens deportare eũ in lecto ꝑcepit ad baptiſmũ
Verũ iudeus paralitticus baptiſmũ vera fide ſuſcipiens·cũ de fon:
te fuiſſet leuatus · egritudine repente priuatus eſt·et de cetero ſanus
fuit. Hanc igitur curam virtus xpi etiã noſtris temporibus de:
monſtrauit. Qua cauſa plurimi paganorũ credentes baptizati ſũt
Iudeos autem licet ſigna querentes hec tñ non prouocauerunt ad
fidem, His ita apud xpianos geſtis·plurimi paruipendẽtes in ſua
nequicia permanſerunt·et non ſolum iudei tantis ꝓdigijs inſulta:
bant·ſꝫ etiã ſequaces eoꝝ ſimilia ſapuiſſe conuicti ſunt. v·

Sabbatius itaqꝫ cuius dudum fecimus mentionem · nolens
in ſui ordine manere preſbiteratꝰ·deſiderat epiſcopatũ. Hiſ:
demqꝫ temporibus receſſit ab eccleſia nouacianorũ occaſionem ha:
bens quaſi propter obſeruationẽ paſce iudaice· faciebat qꝫ collectas
contra ſiſinniũ ſuũ epm̃ in loco ciuitatis qui xeroloſtis appellabatᷣ
in archadij foro. Illic enim rem cõmiſit valde periculoſam. Die nã:
qꝫ feſtiuitatis paſſionis dñi euangelica lectione vbi ſcriptũ eſt · erat
enim paſcha iudeoꝝ· verba q̃ nuſqꝫ ſcripta neqꝫ audita ſũt preſũpſit

adijcere · id eſt maledictus qui preter azimas celebrauerit paſcha.
Hoc auditū pcurrit in populū · et ſimplices decepti nouacianoꝝ
laicoꝝ cōuenerunt ad illum, Qď tamē malum non remanſit inul-
tū · ſꝫ in finē peſſima eius falſitas eſt conuerſa. Poſt paululum enim
dū ad quandā feſtiuitatē multi currerent ut vigilias ſolite celebra-
rent · formido ſubito demoniaca irruit ſup eos · quaſi ſiſinnius eorū
epiſcopꝰ veniret cū maxima multitudīe. Factaqꝫ turba nocte quip-
pe ⁊ in anguſtie loco cōperti ſemetipſos conterruerūt. Ita ut vltra
lxx · homines morerenť. Hoc facto plurimos a ſabbacianoꝝ ſecta ꝓ-
hibuit · quidam vero in eius ruſticitate pmanſerunt, Ca · vi ·

EO tempore dorotheus arrianoꝝ preſul quē ab antiochia con-
ſtantinopolim tranſtulerunt · cū centū decem et nouē annos
vixiſſet · defunctus eſt conſulatu honorij ſeptimo et theodoſij ſecūdo
ſexta die nouembrij menſis Poſt quē arriane ſuperſticionis bar-
bas ordinatur epiſcopus. Sub hoc itaqꝫ barba per duos preſbi-
teros eloquentiſſimos arrianorū · religio arriana floruit. Quorum
alter thimotheus alter georgius dicebatur. Sed georgius doctrina
helladica eruditus erat · timotheus ſacris litteris incumbebat. Et ge-
orgius quidem ſemper ariſtotilem et platonem habebat in manibꝰ
timotheus origenem · ita ut etiam lingua hebraica loqueretur, Thi-
motheus dudum pſalthirianorum fuit hereſeos, Georgium barbas
preſbiterū ordinauit. Thimotheum itaqꝫ ego ipſe vidi et cognoui
quēadmodum interrogantibus erat reſpondere paratus · ſoluens
obſcuriſſimas queſtiones que in diuinis inueniuntur eloquijs · te-
ſtem vocans veraciſſimum origenem. Michi tamen videtur eſſe
mirabile quomodo tales viri in arrianorū lege manſerunt · quorū
vnus quidem platonem ſemper habebat in manibus · alter reſpira
bat iugiter origenē · dum nuſquā plato ſecundā vel terciā ſicut ipſe
nominare ſolet initium ſubſiſtentie aſſerat pcepiſſe · et origenes co-
eternum vbiqꝫ fateať filium patri · et qui licet in ſua ſentencia man
ſerint · religionē tamen arrianā pduxerūt latenter ad meliora. Mul-
tas nanqꝫ arrij blaſphemias doctrinis ꝓprijs expulerunt. vij ·

INter hec defuncto theophilo paſſione lethargica · conſulatu
honorij nono · et theodoſij quinto · facta contentione propter
epiſcopatum inť timotheum ⁊ cirillum die tercia mortis theophili

cirillus ordinatur epſ · et maiori factu quã theophilus tenebat epi=
ſcopatũ, Qui mox epiſcopatus ſui principio · nouacianoꝝ claudẽs
eccleſias · omnia vaſa eorũ ſacra percepit · epiſcopũq; eorũ theopom=
pũ rebus quas habebat omnibꝫ ſpoliauit. Ca · viij ·

Qodem tempore apud perſas eſt xp̃ianitas dilatata. Inter ro=
manos enĩ et perſas ſemꝑ ꝓpter diuerſas cauſas mittuntur
legationes. Tunc ergo caſus attulit ut maruthas meſopotamenꝰ
ep̃us cuiꝰ dudũ meminimus · a romanorũ imꝑatore ad perſarum
deſtinaretur regem. Qui multã reuerentiã apud maruthã inueni=
ens eũ decenter honorabat et tanquã diuinũ reſpiciebat virũ. Hoc
factũ mordebat magos metuentes ne regem xp̃ianũ fieri perſuadẽt.
Nã cũ dolore capitis multo tẽpore torqueret · magis eum curare nõ
valentibus · maruthas orationibꝫ fecit incolomem. Ob hanc ergo
cauſã · moliti ſunt quandam magi fallaciã. Et quõ ꝑ ſe ignẽ colũt
conſueuitq; rex in quadam domo ignem ardentẽ ꝑpetuo ſuppliciter
adorare · magi ſub terra hominẽ abſcondentes · tẽpore quo rex ſole=
bat orare · eũ talia clamare fecerũt. Mitte foras regem impiũ · impie
enim egit qꝛ ſacerdotẽ xp̃ianorũ iudicat eſſe venerandũ. Hec au=
diens ſtigerdis perſarum rex · licet reuerentiã haberet tamen maru=
tham abijcere cogitabat. Porro maruthas vẽ dei venerabilis homo
vacabat orationibꝫ · ꝑ quas inuenit dolum magicis artibꝫ fabrica=
tum · veniensq; ad regem · noli inquit illudi rex ſꝫ ingreſſus dũ au=
dieris vocẽ fodere iube · et doli cauſas inuenies. Non enim ignis lo=
quitur · ſed hominũ molimina huiꝰ mõi eſſe noſcunt. Hoc dicto fle=
xus eſt pſarũ rex et rurſus ingreſſus vbi ignis inextinguibilis ſer=
uabatur · cũ audiſſet vocẽ iuſſit fodi locũ. Tunc q̃ emittebat quaſi
diuinã vocẽ inuentus arguit. Iratus itaq; rex · magoꝝ genus vſq;
ad decimã iuſſit imminui porcionẽ. Hoc facto maruthe dixit · ut
tẽpla que vellet edificaret. Et ex hoc apud perſas ſumpſit xp̃ianitaſ
incrementũ. Tunc igitur maruthas a perſis conſtantinopolim re=
meauit. Non longo poſt tẽpore deſtinatꝰ eſt · iterũq; machinabã=
tur ne eũ ſuſciperet rex · feceruntq; fetorẽ quendã in loco vñ rex trãſ=
ire ſolebat · et quaſi xp̃ianis factus fuerit derogabãt. Cumq; rex ſu=
ſpectos iã hñs magos hꝰ cũ ſtudio requiſiſſet · denuo ab eis cõcinatũ
eſſe cognouit. Quãobrẽ plurimos eoꝝ ſupplicijs tradidit · maruthã

vero potiori honore coluit ; et romanos valde dilexit eorumqꝫ am=
plexus eſt pacē ; qui pene xp̄ianus fieri potuit ; dum aliud miracu=
lum ꝑ maruthā et cabdantē perſidis ep̄m proueniſſet. Ambo nāqꝫ
moleſtū demonē a regis filio ꝯtulerunt orationibꝫ vacantes atqꝫ ie
iunijs. Poſt hec ſtigerde defuncto antequā fieret xp̄ianus ; ad eius
filium ꝑuenit imperium. Cuiꝰ tp̄e inter perſas atqꝫ romanos pacta
ſoluta ſunt. Ca. ix.

PEr idem tēpus innocentiꝰ primꝰ rome nouatianos perſequi
cepit ; multaſqꝫ eorum tulit eccleſias. Quo tēpore roma eſt a
barbaris depredata. Alaricus enī quidā barbarus dicioni romano=
rum et theodoſio imperatori ſubiectus. atqꝫ contra eugeniū tirannū
ſolacia prebens. et propterea romanis dignitatibꝫ honoratus ; fe=
licitatem ſuā non ferens. impatore quidem non elegit. ſed diſcedens
ab vrbe conſtantinopolitana venit ad partes heſperias. Cumqꝫ ve=
niſſet illiricū omnia ſubuertebat. et tranſiens theſſaliā habita con=
greſſione circa fluuiū pinnā apud nicopolim epiri pene tria milia
viros eius theſſalij ꝑemerūt. Poſt hec aūt quicquid eis incurrerat.
deſtruentes ; nouiſſime romā venerūt. Quā vaſtantes plurimam
quidem miraculorū eius igne concremarūt. Pecunias aūt arripue=
runt ; multoſqꝫ ſenatorij ordinis diuerſis ſubdidere ſupplicijs. Deri=
denteſqꝫ romanū regnū. imperatorē fecerunt quendā nomine atta=
liam ; quē vna die tanquā imperatorē fecerunt ꝓcedere ; altera ꝯdo
ſerui ſchemate miniſtrare. Hec dum egiſſet alaricus in fugā repente
conuerſus eſt. fama procedente quiā theodoſius imperator contra eū
miſiſſet exercitū ; que fama non fuit ficta ; reuera nāqꝫ exercitus ve=
niebat. Fertur itaqꝫ qꝛ cū alaricus pergeret romā. vir quidā ve=
nerabilis conuerſacōe monachus. eū monuiſſet ut mala talia facē
non auderet ; neqꝫ necibꝫ gauderet aut ſanguine. At ille non inq̄t
ego volens romā proficiſcor. ſꝫ quidā quotidie michi moleſtus ē tor=
quens et dicens. Perge et romanā deſtrue ciuitatē. Hec etiā de his
dicta ſufficiant. Ca. x.

INter hec celeſtinus romā ordinatur ep̄us. qui etiā nouacianoꝝ ab=
ſtraxit eccleſias. et eorū ep̄m nomine reſticulū in occulto coegit cele=
brare collectas. Vſqꝫ ad illud nāqꝫ tempꝰ plurimas nouaciani ha=
bebant eccleſias. Porro conſtantinopolim non talia pertulerūt Sed

cum eos diligerent etiam intra vrbem eos collectas facere permiſit,
Moriente vero ſiſinnio nouatianoꝝ epo· criſantꝰ ad epatū trahebatᷣ
vir multis romanoꝝ dignitatibus honoratꝰ. Quo fugiente· ſabba-
cius tēpus ſe oportunū inueniſſe credens· fecit quoſdā ignobiles ſi-
bi manus imponē· iuſiurandū qđ prebuerat paruipendens. Cuiꝰ
mores cū populus abhorruiſſet · criſantiū per loca omnia require-
bant. Quē inuenientes in bithania inuitū ſacerdotiū ſuſcipere coe-
gerūt· q̇ nichil pcipiebat ab eccleſia niſi die dñico duos panes. xi·

EA ſiquidē tempeſtate iudeoꝝ domus ab alexandria eſt huiꝰ-
modi cauſa ꝓiectū. Alexandrinoꝝ ppls pluſquā alie genera
cōes ſedicionibus deditus eſt. Qui ſi occaſionē acceperit· importabi-
lia mala cōmittit. Nā preter ſanguinē non ceſſat a lite, Contigit
itaqꝫ tunc ut inter alterutros contencōes haberēt non propter neceſ-
ſariā cauſam· ſed ꝓpter ſtudiū pantomimos, Quia enī is quidem
ſabbatoꝝ ſaltabat plurimū habebat populum iudeoꝝ dū vacantes
nō audicioni legis ſed theatris occuparentᷣ. Ea dies litigioſa extitit
inter partes, Cumqꝫ hoc aliquatenus fuiſſet ab alexandrie prefecto
correctū· nichilominus manſere iudei partis alterius inimici, Et cū
eēnt ſemꝑ xpianis infenſi con̄ pātomimos eoꝝ amplius dimicabat,

NVnc igitᷣ oreſtis prefectus alexandrie feſtiuitatē quandā quā
policiā vocant in theatro celebrabat· vbi et aderant quidam
amatoꝝ cirilli diſpoſiciones prefecti volentes agnoſcere, Inter quos
quidā noīe gerax doctor puerilīū litterarū et cirilli feruentiſſimus ve-
hementer adiutor ac ſollicitus· plauſus in eiꝰ expoſicionibꝫ excitare
Hunc itaqꝫ geracem cū vidiſſet in theatro iudeoꝝ turba· clamabat
aduerſus eū q: ꝓ nihilo venerit niſi ut in theatro ſediciones inter
populos excitaret,

VErū oreſtis dudū habens odiū contra cirilli ſuꝑbiam · arre-
ptum geracē publice fecit in theatro agi verberibꝫ, Hoc ciril-
lus agnoſcens cōuocatis prioribꝫ iudeoꝝ ut decebat ammonuit· ne
contra xpianos ſediciones vlterius excitarent, Porro turba iudeorū
hoc paruipendens · maiora contra xpianos tractauere molimina.
Dantes itaqꝫ ſibimet ſignū· ut anulū factū ex palma omnes habe-
rent in digito contra xpianos hoc modo dimicauerūt. Fecerunt enī
quoſdā de ſuis vna nocte per omnes ciuitates diſcurrere regiones·

clamantes·quõ alexandri arderet eccleſia, Ob quã rẽ xpiani vndiq;
cõcurrebant·quaſi ut eccie flammas extinguerent. Porro iudei igno
rantes interimebãt ſemetipſos per ſignũ anuli cognoſcentes·ac par=
centes alterutris. Facto aũt die latere nequerũt. Ob hanc rẽ ꝑmot⁹
cirillus cũ maxima multitudine ſinagogis aſtitit iudeoꝝ et illas q̇=
dem abſtulit·iudeos aũt expulit ciuitate·eoꝝ q; ſubſtantiã diripere
ꝑplis imperauit. Hoc ergo modo iudei tempꝛib⁹ alexandri macedo
nis illam habitantes vrbem. Tunc nudi prorſus expulſi ſunt et ꝑ
ſingula loca diſperſi. Adamanthinus vero medicine ſophiſta con=
ſtantinopolim veniens xpianũ ſe fore ꝓmittens et poſtea reuerſus
eſt in alexandria,

IGitur alexandrie prefectus oreſtis valde contriſtabat̃ ; eo ꝙ popu
loſam vrbem · ita deſolatã repente conſpiceret. Vñ etiã principi re=
tulit qđ ꝯuenit. Sed et cirillus delicta iudeoꝝ imꝑatori non tacuit
et oreſtis amicicias cogente ꝑplo poſtulauit, Cumq; prefectus ami=
ciciarũ verba refutaret ; euangelia obtulit ei cirillus ; et dũ neq; ſic
eius corda ſibi gerentur, Nec denuo ꝯuenerũt. Monachoꝝ quidã
in monte nitria conſtituti fautores theophili ex illo quo contra dio
ſcorũ iniuſte fuerat coarmatus etiã ꝯ cirillo libenter prelia ſuſcepe=
runt ; relictiſq; monaſterijs viri pene quingenti·et venientes ad ci=
uitatem ꝓcedentẽ in carpẽto prefectũ immolatorẽ idoloꝝ paganũ=
q; clamabant. At ille putans immiſſione cirilli factũ·clamare cepit
xpianus ſum et ab attico conſtantinopolim baptizatus, Illis hec v̇
ba deſpicientib⁹·ammonius quidã eoꝝ prefectũ petra ꝑcuſſit in ca
pite. Qui repente cõpletus eſt ſanguine ; et recedentib⁹ officijs atq;
lapidum impetũ declinãtib⁹·cũ paucis remanſit,

INter hec ꝑpl's cõcurrebat ut prefecti vindicaret iniuriã, Detentũq;
ammoniũ diu verberib⁹ caſtigauit ; donec traderet morti. Non p⁹
multum hec nunciant̃ imꝑatori. Corpus aũt ammonij ſumens ci
rillus in quadã eccleſia ſepeliuit ei q; aliud nomen impoſuit ; ut nõ
ꝓ ſua culpa ſ; pro xpo mortuus crederet̃. Cui laudes quaſi martiri
bus offerebat. Sed qui vere nouerãt q; dignas ſuſceperat ſuo ſcelere
penas ; cirillum valde culpabãt, Sed neq; in hoc ſolũmodo cirilli
et oreſtis aduerſitas conquieuit ; qñ p⁹ hec aliud eſt exortũ, xij·

ORat ĩ alexãdria q̃dã mulier hipacia filia theonis philoſophi

et in tantum erudita ut ſup̃ philoſophos eius temporis emineret et platonicã ſcolam a plectino venientẽ· ſuſciperet ipſa ſucceſſione· atq̃ omnes philoſophicas lectiones exponeret. Qua ꝓpt̃ om̃es currebãt ad eã ꝫ ꝓpter honeſtã doctrine fiduciã. Veniebat etiã ad iudices nec habebat vllam verecũdiã pudice ꝑmixta viris ꝫ dũ eã cuncti ꝓ ſua caſtitate venerarent̃. Tunc ergo inuidia contra hanc feminã eſt accenſa. Dũ enim crebro ꝑgeret ad oreſtẽ eccleſiaſticus ꝑplˀs motus aduerſus eã eſt tanquã ipſa cũ ab amicicijs ꝓhiberet ep̃i. Quãobrẽ conſpirantes viri acerrimo feruore pulſati· quorũ dux erat quidam petrus lector· obſeruauerũt mulierẽ ad propria remeantẽ· eãq̃ de vehiculo deponentes· ad eccleſiã q̃ vocat̃ ceſaris traxerũt ex veſtibꝰ exutam lapidibꝰ ꝑemerũt. Quã poſtea membratim dilacerantes· in loco qui dicitur cinarus igne cõcremauerũt. Hec res non mediocrem liuorem cirillo et alexandrine ĩcuſſit ecc̃ie. Aliene nãq̃ ſunt xp̃ianis cedes et pugne. Hec igit̃ acta ſunt quarto anno epiſcopatus cirilli conſolatu honorij decimo et theodoſij ſexto ꝫ menſe marcio· ieiunijs exiſtentibꝰ. Ca· xij·

Oſt paucũ itaq̃ tempus iudei rurſus· illic litẽ cõtra xp̃ianos agentes puniti ſunt in loco qui dicit̃ meſar poſito inter caliꝫcem et anciram ſirie. Hic itaq̃ iudei conſuete quedã riſibilia celebrantes per ebrietatem accenſi inter alia xp̃ianis ipſiq̃ xp̃o derogare ceperũt ꝫ deludentes cruci et ſpem in eo qui eſt crucifixus habentibus Cõprehendẽtes igitur infantulũ xp̃ianũ alligatũ cruci ſuſpenderũt et primũ quidẽ deludebãt et irridebant ei· poſtea vero correpti veſania· ipſm̃ infantulum verberibus ꝑemerunt. Ob hoc ergo dira congreſſio inter eos atq̃ xp̃ianos exorta eſt. Quod dum princeps agnouiſſent ꝓuintiarum iudicibus mãdatum ẽ· ut huiuſmodi q̃rerent̃ auctores et punirentur. Et hoc modo dignam vltionem ſua neq̃tia receperunt Ca· xiij·

A ſiquidẽ tempeſtate· iudeus quidã ſeductor ficta xp̃ianitate crebro baptizabatur· et hac arte pecunias congregabat. Cũq̃ multis hereſibus illuſiſſet arrianoꝝ atq̃ macedonianorum ꝫ poſtremo ad eccleſiam venit orthodoxorũ. Cui dũ tempus ieiuniorũ fuiſſet impoſitum· multiſq̃ ad huc diebus occuparetur ꝫ cepit feſtinare ut quaſi in feruenti ſtudio baptiſmatis dono perciperet. Preparat̃

baptiſma et veſtis congrua baptizatis. Cumq; fons fuiſſet impletuˢ
deducitur iudeus ad baptizandum. Tunc dei quedam inuiſibilis
viris aquã diſparere precepit. Cumq; preſentes non cogitantes dei
virtutem · aquam per cuniculum proprium defluxiſſe ſuſpicarent ;
diligenter vndiq; clauſum rurſus impleuerunt fontem ; et denuo
deducto iudeo aqua diſparuit. Tunc ſacerdos quid mali inquit fe-
ciſti o homo ? An certe neſciens baptiſma potitus es. Ob hanc rem
cum diuerſi cõcurrerent · quidam iudeum recognouit quem baptiza
tum ab attico epiſcopo ipſe ſuſceperat ; et hoc modo illius fraus vni-
uerſis apparuit. Ca. xv.

Interea defuncto ſtigerdo rege perſarum eius filius barabonis ei ſuc
ceſſit. Hic inſtigatus a magis ; crudelibus torquebat ſupplicijs
xpianos. Cumq; xpiani apud perſas opprimerentur confugiunt
ad romanos · eorum appetentes auxilium. Quos atticus epiſcopus
libenter excipiens · eoſq; quantum erat poſſibile fouens que geſta fu
erant theodoſio nunciauit imperatori. Eo quoq; tempore etiam
alia cauſa prouenerat ; que romanos perſis faciebat infenſos. Quõ
per ſe aurifeſſores quos a romanis ad mercedes acceperant reddere
contemnebant · et quia onera negociatorũ romanorum violenter
abſtulerant. Cum illa ergo ingratitudine etiam xpianorum · ad ro-
manos confugium eſt adiectum. Mox ergo perſarum rex legatos
mittit · repetens fugientes · porro romani nequaquã. Ad ſe confugi-
entes reddere voluerunt ; non ſolum ſupplices liberare ſtudentes · ſ;
ꝑ xpianitate libenter omnia ſuſtinere. Quãobrem dimicare potiuˢ
quã perituros xpianos tradere elegerunt. Solutis igitur ꝓpter hoc
pactis · bellum crudele cõmiſſum eſt · de quo abſurdum non eſt pau-
ca narrare.

Romanorum igitur imperator miſit exercitum · cui prefuit mi
licie magiſter ardaburius. Is enim perſicam regionem ꝑ ar-
menie fines ingrediens ; vnam eius prouinciam azazenenſem val
de deuaſtabat. Cui cum plurimo exercitu narſeus dux parthorum
regis occurrit · factaq; congreſſione deuictus eſt. Quo facto ; cogita-
uit per meſopotamiam romanorum prouinciam ſine cuſtodia cõ-
ſiſtentem inuadere · et hoc modo de romanis vlciſci · ſed romanorum
ducẽ narſei conſilium latere non potuit. Depredatꝰ enĩ amazazenã

velociter regionem· et ipſe meſopotamiam venit· et ideo narſeus licz
multum habuiſſet exercitum ; romanorum t̃ras introire nō potuit
Sed veniens ad niſibin perſarum ciuitatem in confinio conſtitutā
ardaburio mandauit· ut diem et locum ſtatueret preliorum. At ille
venientibus· nunciate inquit narſeo · quia non quando tu volue:
ris romanorum pugnabunt imperatores. Verum imperator deo ſo
li ſpem belli cōmittens· deſtinauit exercitum · et quia fideliter deo ſup:
plicans repente impetrauit auxiliū. Hinc datur agnoſci Dum
conſtantinopolim pro euentu bellorum eſtuatio magna cōnſurge:
ret· angeli dei iter agentibus per bithiniam ad vrbem conſtantino:
polim ſe demonſtrauerunt· iubentes ut confiderent et orarent· et deo
crederent· quia romanos victoria ſequeretur · dicentes ſe mediato:
res belli directos a deo Hoc auditum· non ſolum ciuitatem ſꝫ etiā
milites confortauit. Cumqꝫ ad meſopotamiam bellum fuiſſet de ar:
menia regione tranſlatum · romani perſas niſibi clauſos fortiter
obſidebant ligneas turres facientes aduerſus eos· eaſqꝫ contra mu:
ros applicantes· et plurimos de muris contra ſe pugnantium peri:
mentes. Porro barabanis perſarum rex audiens azazenam regio:
nem ab eis fuiſſe vaſtatam · et eos qui niſibi clauſi videbantur ob:
ſeſſos· ſeipſum cum magno exercitu preparauit occurrere. Mira:
tuſqꝫ romanorum rex virtutem· ſarracenorum ſolacium poſtulauit
Quorum tunc erat rex alimundarus rex fortis et preliator. Qui
dum multa milia ſarracenorum haberet perſarum regi victoriam
promittebat· ſeqꝫ ei antiochiam ſirie traditurum· ſed nō contigit qd̓
putauit. Deus enim omnibus ſarracenis quendam irracionabilē
metum latenter iniecit· ita ut putarent ſibimet romanos inſiſtere ·
turbatiqꝫ nec habentes quo fugerent· in fluuium eufraten ſemetipſos
armati ꝓiciebant. Vbi pluſquā centum milia virorum necati atqꝫ
conſumpti ſunt. His ita prouenientibus · niſibin obſidentes cum
audirent perſarum regem plurimos elefantes adducere · perterriti
cuncta quidem obſeſſiones machinamenta concremauerunt · et ad
propria loca reuerſi ſunt. Que vero congreſſiones poſtea proue:
nerunt· et quomodo areobindas alter romanorum magiſter militū
fortiſſimum perſarum monachum interemit · aut quomodo arda:
burius ſeptem fortiſſimos perſarum duces inſidijs captos occidit ·

vl' quomodo biatianus alter dux romanorum reliquos ſarracenos
extinxit· pretereundum eſt; ne videar multum a propoſita relatio=
ne digreſſus, Que tunc igitur gerebantur velociter imperatori
theodoſio nunciata ſunt. Quõ aũt hec cito cognoſceret indicare nõ
piget. Inuenit quendam virũ animi habitu corporiſq; fortiſſi=
mum· nomine palladium qui tanta velocitate veredos agebat·ut
tribus diebus perueniret ad terminos romanorum atq; perſarum
et rurſus totidem remearet ad conſtantinopolim ciuitatem. His et=
enim etiam alios romani imperij terminos velocit' tranſiebat· de q̃
quidam eloquentiſſimus ſic ait. Iſte vir cum ſit lata romana reſ=
publica eam paruulam ſua velocitate demonſtrat. Quem etiam
perſarum rex ſepius ammiratus eſt, Romanorum igitur impera=
tor·licet videret aperte collatam ſibi a deo victoriam prouenisse; tñ
pacem non diſſimulauit expetere; miſitq; helionem virum prudẽ
tem et honoratum ut cum perſis de pace loqueretur. Qui dum ve=
niſſet meſopotamiam vbi erant foſſata romanorum; miſit ꝓ pace
pettẽda legatorium quendam maximum virum eloquentiſſimum
ardaburij milicie magiſtri conſiliarium, Qui pro pace veniens ad
perſarum regem miſſum ſe non ab imperatore ſed a ducibus aſſere
bat dicens quia hoc bellum pro ſui contemptij neq; perueniſſet ad
principem, Cumq; rex perſarum paratus eſſet ut legatarij verba ſu
ſciperet·quia fama eius laborabat exercitus, Veniens numerus qui
apud eos immortalium appellatur·eſt enim decem milium virorũ
valde fortiſſimorũ non prius dixerũt pacem cum romanis eſſe fa=
ciendam; quã ipſi eos ſine cuſtodia conſtitutos inuaderent, Quib9
verbis perſuaſum eſt regi·ut ſe a pace ſuſpenderet. Tunc legatariũ
quidem clauſum ſeruari fecit. Et miſit numerum immortaliũ di=
micare contra romanos, Qui venientes·in duas acies diuiſi·me=
dios habuere romanos. Porro romani vnam perſarum videntes
aciem contra eam ſe preparabãt; aliam non videbãt, Que pau=
latim acceſſit ad pugnam, Cumq; ergo iam congreſſio pene eſſet in
opere·dei prouidentia ex quodã colle exercitus alter apparuit roma=
norum cum duce procobio. Qui cum videret ſocios in periculo·in=
ſtabat a dorſo perſarum. Tunc in medio concluſi qui circumdede=
rant primo romanos in momento ab eis extincti ſunt. Quo facto

romani ad alios qui erant in ſubſidijs poſiti concurrerunt · eoſq̃ fortiter iaculati ſunt, Sic igitur qui immortales appellabant · oīs mortales apparuerunt · penas exigente xp̄o de gente perſarum ꝫ eo ꝙ plurimos eius famulos occidiſſent, Porro rex perſarum infortunij ſui cauſam agnoſcens · ſimulabat ſe neſcire qđ geſtum eſt ꝫ ſuſcepit q̃ legationem · dicens legatorio romanorum · non e bello cedens pacem amplector ꝫ ſed tibi preſtare volens · quia omniū romanorū te ſapientē eſſe cognoſco. Et hoc modo bellum propter xp̄ianos exortum ꝫ de parthorum regione ceſſauit, Contigit enim hoc conſulatu honorij tercio decimo et theodoſij decimo. Ca · xvi ·

TUnc igitur acatium anuele ciuitatis epiſcopum · actus optimus reddidit clariorem, Cum enim romani milites captiuos perſarum de azanzena regione vaſtata · reddere regi perſarum nullo modo vellent · captiui fame conſumebantur dum eſſent circa ſeptem milia, Qđ perſarum regem non mediocriter contriſtabat, Tunc igitur acatius conuocans clericos ſibi ſubiectos ꝫ viri inquit fratres · deus noſter nec diſcis nec calicibus opus habet, Nam neq̃ comedit neq̃ bibit · et quia multa vaſa aurea et argentea eccleſia noſtra ex oblatione xp̄ianorum habet ꝫ conuenit ex his liberari exercitum captiuorum · egentibuſq̃ cibos offerri, Hec et his ſimilia cū dixiſſet ꝫ conflauit vaſa · et militibus dedit precium captiuorum, Quos dum recreaſſet cibis ꝫ datis ſumptibus ad regem proprium deſtinauit. Hoc mirabile opus acatij · perſarum rex magis obſtupuit · quia et bello romani et beneficijs euiciſſent, Aiunt enim quia etiam deſiderium habuerit perſarū rex · ut videret acatiū ꝫ et hoc theodoſius prohibuerit imperator. Ca · xvij ·

VIctoria ſiquidem auxilio dei collata · romani plurimi pollentes eloquijs · conſcribebant laudes imperatoris. Cuius vxor heroico metro poemata multa confecit, Erat enim eloquens · filia leōcij ſophiſte athenienſis · a patre omnibus lectionibus erudita, Quā dum imperator duxiſſet vxorem · xp̄ianam atticus fecit ep̄us et in baptiſmate cum prius vocaretur athenais · eudoxie nomen impoſuit. Multi ergo ſicuti dixi volentes innoteſcere · alij ſuam facundiā demonſtrare · preconia imperatoria conſcripſerunt, Ego vero nec innoteſcere cupiēs · nec facundiam ſermonis oſtendere. Cū veritate

imperatoris bona memorare ſtudeo quia ſunt damnoſa ſi taceant.

P Rimũ itaqꝫ regaliter natus atqꝫ nutritus· nichil habuit te:
pidum· ſed ſic fuit ſapiens ut inter confabulantes experimen
tum omniũ crederetur habere cauſarum. Perdurabat in frigore ſi:
militer et in eſtu ꝫ plerumqꝫ ieiunabat et maxime quarta feria et
ſexta ſtudio xpianitatis· nec aliter quã monaſteriũ regalia videbã
tur. Ipſe nanqꝫ matutino ad ſuas ſorores pergens· diuinas dicebat
laudes. Quãobrem etiam ſacras litteras ſine codice recitabat. Lo:
quentibus epiſcopis· velut olim ſacerdos factus· ex diuina lectione
reſpondebat ꝫ congregabatqꝫ ſacros codices · et quos cum quolibet
eorum inter preces· ſeu expoſitores qui conſcripſiſſe videbãtur plꝰ:
quã ptolomeus ſtuduerat philadelphus ꝫ patientia atqꝫ clementia
vniuerſis hominibꝫ emiebat.

N Am iulianus imperator licet philoſophus diceretur· non tñ
antiocenſiũ portauit iniuriam ꝫ ſed maxima theodoro tormẽ
ta indignatus impoſuit. Porro theodoſius non multũ gaudens ſil:
logiſmis ariſtotilis ꝫ philoſophiam exercebat operibus· iram triſtici
am libidinemqꝫ deuincens· et in nullo ſe vlciſci deſiderans. Dum
igitur a quodã familiarium interrogaretur· cur nullum ſe ledentiũ
morti ſubijceret ꝫ vtinam inquit eſſet michi poſſibile ad vitã etiã
mortuos reuocare. Quem dum alter pro eadem cauſa requireret·
non eſt inquit magnum neqꝫ difficile hominem mori quia neqꝫ deo
ſoli ſemel mortuum ex potentia ſuſcitare. Sic enim fuit clemens· ut
ſi quando quiſpiam dignum aliquid morte committeret ꝫ nec vſqꝫ
ad ciuitatis portas moriturus perueniebat· ſed ex eius clementia cõ:
tinuo reuocatio ſequebatur. Dum aliquo tempore ipſe in amphi:
theatro conſtantinopoleos expectaret ꝫ cepit clamare populus · cru:
deli beſtie artifex parabolus pugnet. At ille neſcitis inquit · qꝛ con:
ſueuimus nos expectare clementer. Tanta enim pietate precellunt
ut et omnes quidem deo conſecratos honoraret. Precipue tamen quos
audiebat veneranda actione pollere. Fertur aũt· quia dum con:
ſtantinopolim epiſcopus chebronenſis fuiſſet mortuus · ſagum eiꝰ
valde ſordidiſſimum queſierit· eoqꝫ circumamictus ſit· credens ſe ali:
quid ex defuncti ſanctitate promereri. Cum aliqñ aeris tẽpeſtas

eſſet·et ille circum propē populum expectaret · pleno circo tempeſtas vehementius agebatur· multo imbre diffuſo. Dumq; hoc fieret·ſuā voluntatem imperator aperuit · fecitq; per preconem clamari quia melius eſſet ſpectaculum contempnere et omnes rogare deum ut illeſi ab imminente tempeſtate ſeruarentur Quo dicto ꝫ cuncti deo magno gaudio ſupplicantes hymnos concorditer offerebant et tota ciuitas velut vna pſallebat eccleſia. In medio autem horum imperator exiſtens priuato ſcemate ꝯperabat ꝫ nec ſpe ſua fruſtratus eſt. Repente nanq; aer ad ſerenitatem diuina clementia reuocatus·annum prebuit frugibus vniuerſis vberrimum. Siquando bella mouerentur ſecundum dauid confugiebat ad deum·ſciens eū preliorū autorem ꝫ inimicos orationibus ſuperabat. Ca·xviij·

POſt paululum itaq; tempus perſici belli·defuncto imperatore honorio·conſulatu aſclipiodoti et mariniani auguſto menſe quomodo iohannem tirannum · deo ſe cōmittens ſuperauerit enarrabo, Sicut enim tunc ſub moyſe hebreis contigit rubrum tranſire mare ꝫ talia etiam eius ducibus euenerunt·dum eos mitteret contrā tirannum. Defuncto ſiquidem ſicuti diximus honorio principe ꝫ cognoſcens theodoſius celauit factū ꝫ et alia dicendo diuerſorum ſuſpicionibus obuiauit, Inter hec mittit magiſtrum militum · in ſalonas ciuitatem dalmatiarū ꝫ ut ſiqua bellorum cōmotio ꝯueniret circa partes heſperias · vicinus adiutor eſſet. Quo facto mortē patrui patefecit, Inter hec iohannes primus imperialium conſcriptorꝫ non ferens ſuam felicitatem ꝫ imperium contendit abripere, Miſitq; legatos ad imperatorem theodoſiū ꝫ petens ut eius ſuſciperet imperium, At ille legatos quidem retruſit in carcere, Miſitq; magiſtꝛ militum ardaburiū·q̄ multum laborauerat apud perſas. Qui salonam veniens·exinde nauigauit aq̄leiam. Contigitq; ventum aduſum flare, Ita ut tiranni manus incidēt. Quo capto ꝫ ſperabat ad neceſſitatem peruenire theodoſiū ut per hoc eum decerneret imperatorem · ſi vellet magiſtrum militum liberare. Imperator tamen ut audiuit factum·eſtuabat ne quid mali ardaburiꝰ ſuſtineret, Aſpar vero ardaburij filius cognoſcens patrem a tiranno teneri·et multa milia barbarorum in ſolatio tiranni conſiſtere·qd̄ faceret ignorabat Qui tūc oratiōe imperatoris preualuit, Angelus enim dei ſcemate

paſtoris educebat aſparem et omnes qui cum eo erant · ac per paludem adiacentē rauenne ad loca ſperata peruenerunt. In ea nanq; ciuitate tirannus degens habebat exercitum · vnde nullus aliquādo tranſiſſe fert̄. Tunc ergo deus inadibibilem terram fecit adibilem. Tranſeuntes nanq; perſiccum paludis aquā · apertaſq; inuenientes ciuitatis portas · tirannum quoq; detinuerunt, Tunc ergo pijſſimus imperator reuerentiam quā circa diuinitatem habebat oſtēdit Dum enim circum expectaret ; nunciatum eſt ei tirannum fuiſſe ꝑemptum. Quāobrem ſermonem fecit in populo ; dicens. Venite ſi placet relinquentes hanc voluntatem · et pergentes ad eccleſiam · gratificos deo ſoluamus himnos ; Cuiꝰ manus tiranni preſumpti omibus obuiauit. Quo dicto ; ſpectaculo ceſſante ; ꝑ medium circum cuncti cum eo concorditer gratias agentes ad eccleſiam cōuenerunt. Ita ut tota ciuitas · vna videretur eccleſia · venienteſq; ad locū orationis · iugi die gratias dn̄o retulerunt.

Explicit liber xi· Incipiunt capitula libri duodecimi.

DE ortu valentiniani principis filij placidie, j·
De bonis attici conſtantinopolitani pontificis· ij
De ordinatione ſiſinnij et moribus ipſius et qr̄ proclus ordinatur cizici non ſit ſuſceptus. Ca· iij·
De ordinatione neſtorij · et q̄ ſub eo in ecc̄ijs mala ꝓuenerūt. iiij·
De epheſeno cōcilio contra neſtoriū. Ca· v·
Quomō iohannes antiocenus cirillū dānauerit, Ca· vi·
De ordinatiōe maximiani conſtantinopolim. vij·
Quāti epi ex alijs ad alias immutati. viij·
Quō apud cretā quodā iudeo dicēte ſe eſſe moyſen plurimi iudeoꝝ deceptiōe ſunt mortui reliqui facti ſūt xp̄iani. ix·
De magno incendio conſtantinopolim facto et morte maximiani atq; conſtitutiōe procli. Ca· x·
De conuerſatiōe et moribꝫ ꝓcli, Ca· xi·
De victoria barbaroꝝ, Ca· xij·
Quō filia theodoſij valentiniano ſit iuncta. Ca· xiij·
Quō corpꝰ iohis epi ſit conſtātinopolim reuocatū, xiiij·
Quō eudoxia vxor imperatoris ad hieroſolimā ꝓperauit, xv·
Quia proclus thalaſiū ſenatorē auctoritate ſua ceſarie cappadocie